

Yeni yılda AKD, Bilim ve Ülkemiz

Our Country, Science and AKD in new year

Daha önceki yazılarımda da belirttiğim gibi; Anadolu Kardiyoloji Dergisi kadrosu ülkemizdeki sosyal, mali değişiklikler ile diğer yurtdışı, yurtiçi dergilerin konuları ve veri tabanlarındaki politika yenilemelerini izleyerek, tutumumuzdaki değişiklikleri yazar ve tüm yönetim kademelerine aktarmaktadır. Dünyanın içinde bulunduğu mali krize paralel, gelen yazılarımızda renkli baskı giderini karşılayamayacağımızı, belirli sayıdaki ücretsiz dağıtım dışında abone sistemi ile daha kesin sayıda baskıyı düzenleyeceğimizi bildirmiştik.

Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nden en büyük şikâyet konusu olan kabul ve basım aşamasındaki gecikmenin, uygun hakem bulmadaki sorunlar ve editör seviyesindeki ağır iş yükü başta olmak üzere, format ve bilimsel içerikteki çok titiz ve ciddi inceleme, eleme ve ağır düzeltme taleplerimiz, bizleri tümü ile; yazar ve saygın hakemlerimizi ise kısmen mutlu etmektedir.

Bilim alanındaki başarı düzeyi, bir ülkenin gelişmişliğinde en önemli gösterge değildir. Bu kavram yurdumuz için küçük bir teselli de olabilir. Bilim düzeyinin yükselmesi, önce bilim adamı yetiştirmenin önemini kavrayan ülke yöneticileri ile o ortamı sağlayacak maddi ve manevi desteğin bulunmasına dayanır. Yüce Atatürk'ün (ama o da bir insandı) bilim konusundaki düşüncesi, tek doğru hedeftir.

Ham, meraklı, hep soran bir beyinle geldiğimiz dünyada, bilim merakını uyandırarak topluma yararlı bilgi üretme hedefine varılır. Sorunları tanımaya, nasıl, neden, niçini doğru ve tekrarlanabilir olaylarla yanıtlayarak, o genci gözlemlerinin, gerçek cevaplarla ilişkisini kurmaya yönelmek, bilim adamlığının ilk basamağıdır. Birçok farklı cevabı dinleyip, okuyup gördükten sonra, sorgulayıcı ve özgür düşünerek "kendisini" ortaya koymayı öğrettiğimiz zaman bilim insanı adayı ortaya çıkar, birinci basamağa adım atmaya hak kazanır. Ulaştığı ya da oluşturduğu bilgileri toplum hizmetine sunarak ikinci basamağı kazanır. Hele iyi bir anadil kullanıcısı ise bu başarısı daha kolay, hızlı ve büyük olacaktır.

Bilim sevgisinin geliştirilmesi yerine hala "kitapta yeri var (TV'de)" düsturu ile yaşayan-yönetilen yurdumun bilimde yine de bulunduğu nokta "Türk Mucizesi"dir: Yüce Atatürk?

TÜBA Asli Üyesi Sayın Prof. Dr. Metin Balcı "Türk Mucizesi değil" diyor. İşe ciddi çıkar ilişkilerinin ve hedeflerinin temel olarak karıştığı bu "Global"de, en azından Türkiye kaynaklı büyük sayıda derginin birden, ani, derhal önemli veri tabanlarına kabul edilmesini çok gerçekçi ve hüznü bir anlatımla yazmış. Baş editör olarak her redettiğim yazıda 5-10 dargın dostumu arkamda bırakmanın ızdırabını yıllarca çekmekten yılmaz iken, ciddi bir reka-

betin dünyadaki gibi yurdumuzda da birçok dergiyi önemli veri tabanlarına nasıl taşıdığını görüyoruz: Prof. Dr. Balcı'yı okuyun.

Makale sayısındaki artmanın birçok gerçeği saptırabileceğini tahmin edersiniz. Anadolu Kardiyoloji Dergisi editörler düzeyinde, basıma öncelik veremediği bazı yazıların isimleri belli bazı yurtdışı dergilerde hakem onayları! ile (peer-review) yayınlanıverdiğini sıklıkla izlemektedir. Yardımcı editörlerim bu konuda makul açıklamalarla beni teselli ediyorlar sağ olsunlar. Dergimizin üniversite, kurum, kuruluş, vakıf vs. gibi ciddi organizasyonlar tarafından finanse edilmemesi dolayısı ile arkasındaki destekleyenleri üst sıralara taşıma gayreti içinde olamamaktadır. Yalnız, yazı yollayan ve yayınları çıkan bilim insanlarına karşı böyle bir görev ve sorumluluğumuz var. Yine de, veri tabanlarının dergi ve bağlı olduklarının değerlendirilmesinde temel öğelerden biri olduğunu kabul etmek zorundayız.

Bu konudaki yayınları izlediğimizde, birkaç genç bilim insanından mürekkep kardiyoloji anabilim dallarının adam başına düşen yayın sayısının olağan üstü olduğunu fark etmişinizdir. Bu gençleri böylesinde bilim üretmeye heveslendiren, meraklandıran, özendiren, zorlayan, korkutan ve ümitlendiren nedir? YÖK'ü tek başına suçlamak da haksızlık olur. Cevabı ben vereceğim ama "dokuz köyden" daha fazla kovulmayı düşünmüyorum. Böyle giderse, bu yeni ve ilk basamaktaki bilim insanlarının araştırmalarını şöyle 10-20 "etki faktörü" olan dergilere göndermeleri gerçekten hayaldir. Bu evlatlar 0,9-2 arasında olanları tercih edecekler. YÖK'ün kuralını "sayısal baraj" kabul eden doçentlik jüri üyeleri ile adayların ruh hali buna daha çok uygundur (tabii ki bendeniz de dâhil).

Anadolu Kardiyoloji Dergisi'ne yazı yollamayın demiyorum tabii ki; yollayanlar bilir ki, editörümüzden geri yollanan son değerlendirme "araştırma ve her türlü yazının-iyi bir süzgeçten geçtikten sonra karara bağlandığını görmekteler; hatta o süzgecin delikleri pek çok yazarı kızdırdığı gibi bazıları da -bizi eğitiyorsunuz, şükranlarımızla- der.

Ankara Üniversitesi kurulduğunda, İstanbul Üniversitesi ne dedi, biliyor musunuz? Hacettepe kurulduğunda Ankara? Ege kurulduğunda Hacettepe? Böyle gitti: "Gecekondu." Ege'nin ilk mezunlarındanım, Erzurum'un ilk öğretim üyelerinden, Anadolu Üniversitesi'nin ilk Dekanlarından: Hepsi gecekondu ne dersiniz? Kader.

Ülkelerin nüfusları ile bilimsel düzeylerinin ilişkisi pek paralel değildir. Aynı futbol gibi: Hollanda? Yunanistan? Bazen Danimarka. Ne var ki top yuvarlak. Hâlbuki, bilimsel araştırmaların bilim

ortamında çok daha sayısal ve kesin ölçme yöntemleri olmalı. Türkiye'den en fazla atıf alan kişiyi yıllar önce aradığımda "bir kist vakası" yazarı çıkmıştı. Derlemeler Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nde de iyi atıf almakta ama bunu yurtdışında bazen konusunda gerçek otörler (çoğu zaman yanlarındaki uzmana yazdırırlar) yazar. Bizde ise biraz nakil-tercüme.

Neden Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nde son yıllarda az derleme yayınlıyorsunuzun cevabı yukarda var. Ben derlemelerin kaynakta gösterilmesine az önem veririm; bunun nedeni objektif kritere fazla itibar etmeden otör fikirlerini zayıf kaynaklara dayandırırılar da. Derlemeler çoğu zaman yazara konunun öğrenilmesini sağlamakta. Editöryeller için de aynı değerlendirmeyi yapmak istiyorum. Çok uzun yıllar önce jürideki bir aday Circulation'da editöryel yazmıştı, o kadar dar bir sahanın değerlendirilmesi idi ki; jüri ciddiye almadı (ama şimdi hasbelkader ülkemizin

yıldızı oldu). Editöryeller işimize gelen konularda yandaşımız olur, ama "background" gibi kullanılamaz, hipotezlere de destek-kaynak değildir. O zaman nasıl "prestijli" olur. İstatistiklerde en altta bulunan bilimsel bir "baz"dır.

Ne sır, ne de mucize. Üniversitelere kadro vermezsen, nasıl araştırma sayısının hızlı artmasını sürdürürsün. Yardımcı doçentin doçent oldu, doçentin de profesör: Sonra alttan gelen adamın yok ki araştırma yayınlansın. Eldeki kadrolarımızı kahretmesek, bilim adamı olduklarına pişman etmesek, açlık sınırının biraz daha üstünde doyurabilsek, yandaş değil bilimdaşları gözetsek, onurlandırsak ve iyi, edepli-düzgün-saygın örnekleri desteklesek!!!

Bilgin Timuralp
Baş Editör
Eskişehir, Türkiye